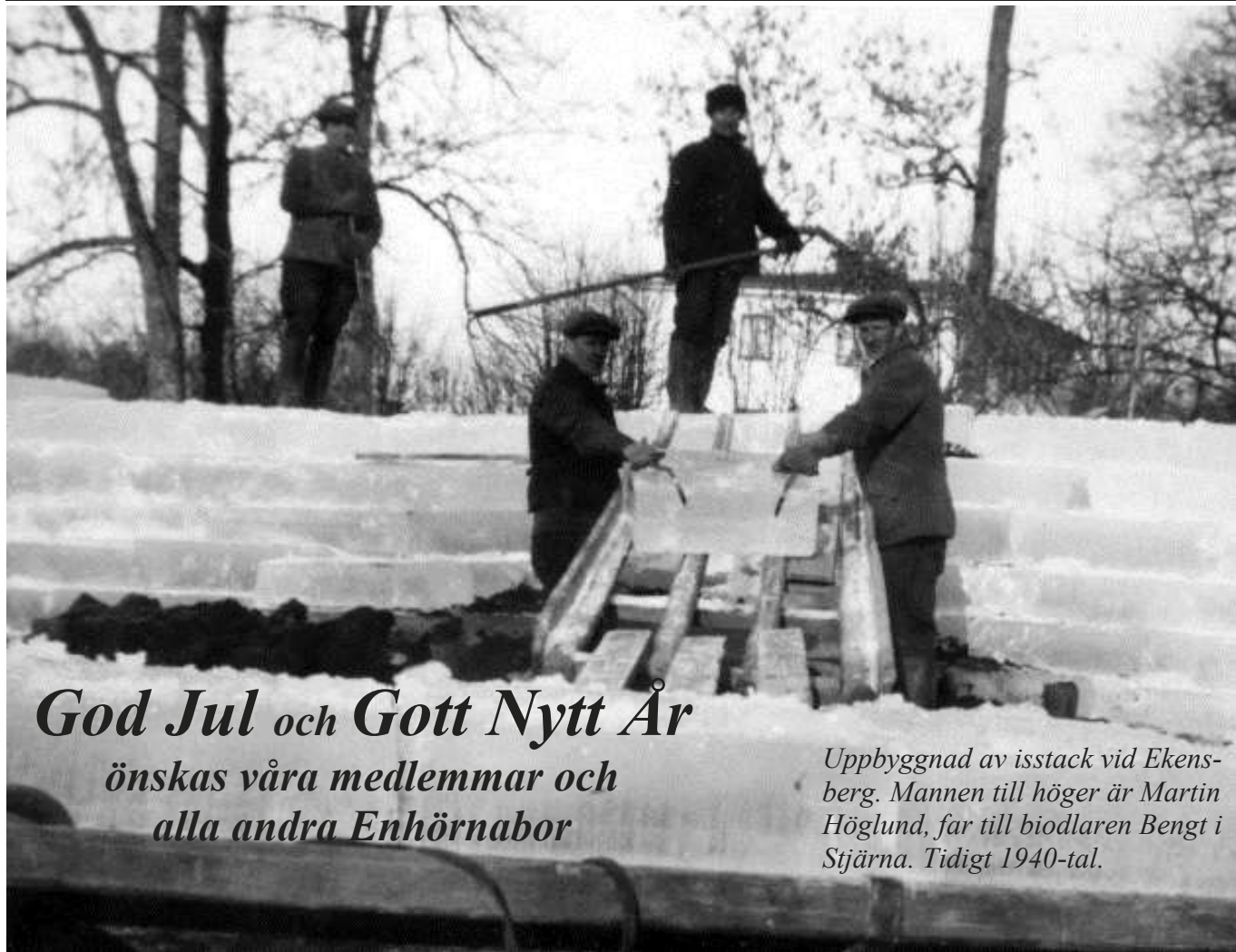

Hembygdsbladet

Årgång 12, nummer 6
December 2010

Enhörna Hembygdsförenings
informationsskrift

God Jul och Gott Nytt År
*önskas våra medlemmar och
alla andra Enhörnabor*

*Uppbyggnad av isstack vid Ekens-
berg. Mannen till höger är Martin
Höglund, far till biodlaren Bengt i
Stjärna. Tidigt 1940-tal.*

JULGLIMMER

Enhörnas traditionella eldfest på julafton

Årets glimmer, det åttonde i ordningen, sker i Körsbärs-
lunden vid Gillberga kulle nära Ytterenhörna kyrka.
Tag en promenad till lunden på julaftonskvällen och
upplev den trolska stämningen i Körsbärlunden, om
bara vädergudarna så tillåter. Mellan klockan 16 och
22 glimrar det som allra mest.

Trädvårdsföreningen som anordnar glimret har
verkligen skapat en unik jultradition i Enhörna.
I år räknar man med att tända cirka 500 marschaller.
En rejäl eld att värma sig vid kommer också att finnas.

Julafton 2009

Enhörna julen 2010

Årsskiftet närmar sig och vi kan se tillbaka på ett intensivt och händelserikt 2010.

I **mars** blev vi klara med den första DVD'n om det gamla Enhörna, *Enhörnafilmer I*. Premiären skedde med en biokväll i Bygdegården och mottagandet var fantastiskt. Förstaupplagan på 100 skivor tog snabbt slut och vi fick kopiera upp nya.

Årsmötet i slutet av **april** var som vanligt välbesökt. Britt-Mari Gylefors och Olle Karlsson avslutade mötet med ett uppskattat kåseri om Bygdegården.

Kyrkvandringen 2010 gick av stapeln i början av **maj** och lockade ett 75-tal deltagare. Anne-Marie Andersson ledde gruppen på småvägar i trakterna runt Nöttesta, med avbrott på intressanta platser.

I början av året flyttade hembygdsvännen Maj-Britt Lindqvist till Lillängens äldreboendet och i samband med det fick hembygdsföreningen överta stora delar av bohuset. Under maj "tömde" vi huset och många saker med anknytning till Enhörna har sedan sålts och vår ekonomi har stärkts. Tack än en gång Maj-Britt!

Maj-Britt Lindqvist,
hösten 2010

Narionaldagsfirandet 6:e **juni** lockade ett rekordstort antal deltagare till museet och där fick vi höra vacker sång av Enhörna-kören samt ett inspirerande tal av Ragnar Thörnblom, Nöttesta. Efter nationalsången öppnade museet sina portar för säsongen och besökarna kunde bland annat se sommarens utställningar om brandbekämpning i Enhörna samt del 2

Ragnar Thörnblom

av Husabyutgrävningen.

Juli inleddes med en bakluckeloppis vid museet där föreningen hade ett eget stort loppisbord fyllda med saker från Maj-Britts och Sigge Lindqvist hem.

Augusti hade som höjdpunkt höstmarknaden som i år satte rekord i såväl utbud som besökande. Föreningen passade på att ha ett miniloppis med fler saker från Maj-Britts hus.

Som vanligt avslutade vi museisäsongen i **september** med att Sven-Eric visade vår "filial" i Åleby-ladan. Demonstrationen av ärttriören upphör aldrig att roa.

Sven-Eric (till höger) visar
Åleby-ladan

Oktober och november

är tiden då området runt museet åtgärdas och i år har ett antal stora askar tagits bort. Med hjälp av Pelle Höglund har också Årby-trolltallen fått en ny plats bakom småskolan där en informationstavla kommer att sättas upp. Hembygdsgranen har fått nya lampor och ansats lite innan den tändes till advent.

Vad som nu återstår innan året är klart är att vi kommer att medverka i Teaterföreningens julmarknad 18:e **december**, med ett välfyllt loppisbord där julprydnader och mycket annat kommer att säljas. Vi kommer också att sälja vår DVD och skrifter.

Det här var en del om det som hänt under året, tittar vi framåt så är våra närmaste planer för museet att göra det lättare för personer med funktionshinder att besöka oss. En ramp till småskolan liksom en ny handikappanpassad toalett finns i vår önskelista. Vi arbetar också med att skapa en brandstation och en utställning med Enhörnas kyrkohistoria. Ett projekt för att visa kvinnornas roll i det gamla Enhörna är också på listan.

Avslutningsvis vill jag ännu en gång å styrelsens vägnar be att få önska en **riktigt God Jul och Gott Nytt År** samt en trevlig lässtund med vårt Hembygdsblad.

Leif Tellestedt
Ordförande

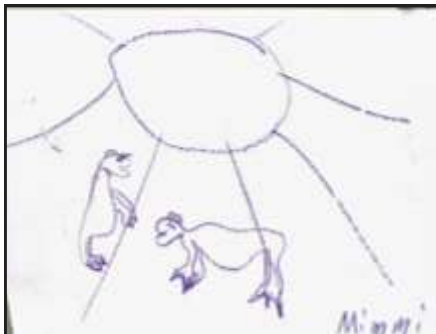
2010 års barnteckningsutställning

Tack för alla härliga teckningar som ni åstadkommit under sommaren vid besöken i Hembygds museet. Det var svårt att välja ut ett fåtal för publicering eftersom vi hade så många fina bilder. Vi valde dessa av Ella, Mimmi, Matilda och Nadine.

Alla barn som lämnat en teckning får som tack fiska gratis en gång på höstmarknaden 2011.

Välkomna nästa sommar igen!

/Anne-Marie

Medlemsinformation

År 2000 var vi lite drygt 400 medlemmar i föreningen. Idag, 10 år senare, närmar vi oss 600. Antalet besökande till museet och andra tillställningar ökar också och det som framför allt är glädjande är att allt fler personer utanför styrelsen ställer upp och hjälper till med olika saker.

Vi har problem att hålla vårt medlemsregister uppdaterat. När medlemmar (ej bosatta i Enhörna) flyttar glömmar de ibland att meddela oss. Om du tror att det är något fel i vårt register så hör av dig. Med i det här bladet är en inbetalningsavi för årsavgiften 2011. Snälla betala så snart som möjligt

och ni som inte är medlem, välkommen till oss. Årsavgiften är 100:- för enskild och 150:- för familj. Vi behöver pengarna inte minst för att täcka kostnaden för Hembygdsbladet som ju inte bara delas ut till medlemmar utan till alla hushåll i Enhörna.

Vill ni samtidigt som ni betalar årsavgiften ge ett extra bidrag till verksamheten är vi mycket tack-samma.

/Birgitta

PS Du som glömt årsavgiften för 2010, betala den nu tillsammans med 2011 års avgift. Tack!

Årets julkupp : 60 minuter Enhörnaunderhållning!

Första upplagan av *Enhörnafilmer 1* togs fram i 100 exemplar. Den är slutsåld och nu har vi kopierat upp 100 nya DVD'er. För bara 200:- (350:- för icke-medlem) får du en DVD som innehåller filmer från mitten av 30-talet till en bit in i 50-talet. Filmaren är enhörnaprästen Klas I:son Lundin som var en mycket duktig amatörfilmare. DVD'n består av 6 avsnitt med kompletterande fotografier, bakgrundsmusik och berättarröster. Passa på och ge DVD'n som julkupp till vänner, bekanta, barn, släktingar m.fl.

Du beställer DVD'n genom att sätta in beloppet på vårt plusgiro 23 89 45-0. Gör det snarast så hinner du få den före jul.

Vi kommer också att sälja den på Teaterföreningen julmarknad i Årby loge lördagen den 18 december.

/Leif

PS Vi har påbörjat arbetet med att ta fram del 2 av *Enhörnafilmer*.

Höstmarknaden/Hemvändardagen - söndagen den 29 augusti

Vår höstmarknad blir mer och mer uppskattad, det märks inte minst på mängden utställare och besökande.

Nytt för i år var ett välfyllt loppisbord med saker från Maj-Britts hem och ett grytlappslotteri där lotterna bestod av en hemgjord grytlapp som fick behållas. Bakom en stor del av grytlapparna fanns ett vinstnummer.

Utställningen av veteranbilar och veteranmoppar var i år större än tidigare och så mycket blänk har väl aldrig synts vid museet tidigare.

Den stora och mest spektakulära händelsen var dock utryckningen av Enhörna Frivilliga BrandKår (EFBK) anno 1936. Anförda av Brandrotemästare Åke Andersson och sprutmästare Hans Hennevelt anlände ekipaget med tjutande sirener till marknaden. Trängseln var stor då Åke och Hans, med stor inlevelse, demonstrerade brandbilen och den nyrestaurerade originalbrandsprutan. Utryckningen avslutades med att Åke överlämnade brandsprutan till Hembygdsföreningen och brandstationsutställningen.

Tack alla besökande, utställare och funktionärer som såg till att årets marknad inte bara blev en fantastisk fest utan även skapade ett rejält tillskott till hembygdsföreningens kassa.

/Leif

Torbjörn Jonsson malde och sålde mjöl

Loppisbordet hade Mona och Mats Elveskog arrangerat med saker från Maj-Britt Lindqvist.

Över 200 besökande skapade en mycket god stämning. Närmast ses brandtriangeln från Lövsta och till höger om den står Bengt Nygren med egentillverkade snickerier

Grytlappslotteriet

Kicki Lindqvist instruerar kockarna Gunnar Hanson och Håkan Andersson

Birgitta Wulkan och Ulrika Elveskog dukar upp grönsaker

I veteranbilsutställning ingick bland andra denna skinande Rolls Royce från 1936

Brandrotemästare Andersson och Sprutmästare Hennevelt

.....

Sommarloppiset vid hembygdsmuseet lördagen den 3 juli

Folkligt, festligt, fullsatt, det gamla uttrycket passar bra som beskrivning av vårt bakluckeloppis i somras. Ett tjugotal "bakluckor" innehållandes en stor mängd olika föremål uppskattades av de besökande. Vi i föreningen hade också ett stort bord med saker från Maj-Britt Lindqvist. Mona Elveskog hade bl.a. dukat upp ett bord med finporslin som hon och maken Mats erbjöd till försäljning. En stråkorkester med elever från Kulturskolan underhöll och skapade en härlig stämning.

/Leif

Stråkorkestern från Kulturskolan

Folkligt, festligt, fullsatt

Mona och Mats Elveskog i försäljartagen

RYSKA ÄRTER OCH PORTER

Juldagen och Nyårsdagen serverades Ryska ärter på Ekensbergs slott – men endast de dagarna. Fru Brincks sällskapsdam Valborg Mosell åkte speciellt till Stockholm för att inhandla Ryska ärter hos Bachman Åberg & Co adress Köttorget 6 – i folkmun benämnd *Bachmans bod*. En välsorterad och uppskattad affär.

Sommartid var ångbåtstrafiken ganska livlig. Enhörnabor som torgat eller haft annat ärende till Stockholm handlade gärna i *Bachmans bod*. Familjen Brinck var storkund där.

Ryska ärtor bestod av späda, torkade spritärter. De torra gulgröna ärtorna måste blötläggas dagen innan men krävde ändå lång koktid. Med smält smör över skulle sedan den delikatessen njutas till julskinkan.

- De va hemskt dyra. Men vilken smak – ja känner de än berättade gamla husan Stina Kusk.

Porter var också något som köptes hem endast för jul- och nyårshelgerna.

- Nu e de jul, nu får vi komma ihåg att ringa efter porter sa alltid fru Brink före jul.

Slottets skickliga kokerska Alma Hedström från Ytter-Enhörna borgade för att allt var till stor belåtenhet på helgorden.

Barbro E Sjöström

Med Ekensbergs hundar sitter sällskapsdamen Valborg Lovisa Adelaida Mosell, f 1866.

Ekensbergs kokerska Alma Hedström och husan "Stina Kusk".

Artikelförfattaren intervjuar 93-årige Nils Bachman vid Pilsberg i Järna år 1979. Efter att Åberg avlidit var Bachman ensam ägare till Bachman Åberg & Co.

Tjocka stora pepparkakor från Stjärna

Min farmor Gunborg Wahlstedt f.Karlsson var född i Sörgården, Överenhörna år 1900. Familjen flyttade sedan till Åleby, då hennes far blev prästgårdsarrendator. 1922 gifte hon sig med Josef Wahlstedt och bosatte sig i Stjärna. De fick så småningom två barn, Irene och Arnold.

Gunborg sydde, stickade, vävde och bakade, liksom de flesta i hennes generation. Till jul var det alltid full rulle. Grisen skulle slaktas, lutfisken läggas i blöt, ljus stöpas och veteknäcke bakas.

Och så skulle det bakas kakor.

Det var bla uppåkrakakor, chokladbröd, saffranskusar och de mycket speciella tjocka pepparkakorna med pottaska som jäsmedel. Jag och min bror Håkan var ofta hos farmor och farfar men just dessa pepparkakor åt vi med blandade känslor.

Var kom egentligen den där POTTaskan ifrån?

/ Birgitta Wulkan

*Farmor Gunborg och farfar Josef
firar guldbröllop 1972*

Tjocka stora pepparkakor - recept från Gunborg Wahlstedt, Stjärna

6½ dl. sirap
425 gr. socker
212 gr. smör
3 ägg 3 äggulor
1½ dl. tjock grädde
3 msk. riven pomeransskal
2½ msk. nejlikor
2½ msk. kanel
25 gr. pottaska
2 tsk. hjorthornssalt
1,7 kg. vetemjöl

Beredning

Sirap, socker, kryddor värmes och röres sedan kallt.

Då iröres smöret äggen grädden.

Pottaskan hjorthornssaltet utröres i lite ljummet vatten som tillsättes degen, sist inarbetas mjölet.

Degen skall stå i 2 dygn.

Garnering bit sötmandel.

Min farmor Gunborg Wahlstedt

Redaktörens kommentar:

Pottaska kan vara svårt att få tag i idag, men är du i Stockholm, passa på och besök den ärevördiga kryddboden **Stockholms Aeter & Essencefabrik** på Wallingatan (etablerad 1889). Där finns alla kryddor från förr. Pottaska kan ersättas av bikarbonat eller bakpulver, ty som Linné skrev:

Pottaska, som en del bruka i bröd . . gör väl brödet poreust men blir derjemte högst skadeligit.

Gammeldags Julmarknad

Teaterföreningens traditionella julmarknad vid Årby loge

Lördagen den 18 december, mellan klockan 13.00 och 15.30.

PROGRAM

Utställning och försäljning av "Enhörnaprodukter"

(slöjd, julpynt, bröd, julgodis, mm.)

Gammaldags Torghandel

Nyhuggna Julgranar

Glögg-panna - Grill-tunna

Loppis

"Musik & Sång i Juletid" med Enhörnakören

Servering

VÄLKOMMEN

Hembygdsföreningens Julloppis

På Teaterföreningens julmarknad kommer vi att sälja saker som Maj-Britt Lindqvist skänkt till föreningen och som vi inte visat tidigare. Bland mycket annat finns julpyrdnader och saker med anknytning till julen. Vi har också plockat ut många småprylar som passar att ge som julklapp.

Stöd Hembygdsföreningen och Teaterföreningen genom att besöka marknaden och göra fynd på vår julloppis.

Välkommen till Luciafirandet i Överenhörna kyrka lördagen den 11 december klockan 15.

Enhörna Hembygdsförenings styrelse:

Leif Tellestedt, ordförande	tel: 550 447 05	(leif.tellestedt@telia.com)
Olle Karlsson, vice ordf	tel: 550 440 37	(olov.karlsson@live.se)
Britt-Mari Gylefors, sekr	tel: 550 421 30	(b.gylefors@telia.com)
Birgitta Wulkan, kassör	tel: 550 491 28	(birgittawahlstedtwulkan@hotmail.com)
Anne-Marie Andersson	tel: 550 420 16	(anne-marie.majhem@telia.com)
Mona Elveskog	tel: 550 420 28	(elveskog@telia.com)
Jan Munck	tel: 550 420 14	(jan_munck@hotmail.com)
Gertrud Nilsson	tel: 550 421 25	(gertrud@skogshyddan.eu)
Bo Staflund	tel: 552 461 35	

Box 39, 15023 Enhörna, Medlemsavgiften är 100/150:-/år (enskild/familj), Plusgiro 23 89 45-0

Hembygdsmuseet hålls öppet söndagar juni-sep, 13.00 - 16.00. Tag kontakt med någon i styrelsen om du vill besöka museet vid annan tidpunkt. Museets tel: 550 420 87 Besök föreningens hemsida: **www.enhorna.nu**